

Felipe Estrada och Tove Pettersson,
f.d. Rådsmedlemmar NSfK

2012-01-20

Forskare från Sverige och Norden

Justitieminister Beatrice Ask
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Kopia till:
Justitieutskottets ledamöter

Hemställan om att Sverige omprövar beslutet om utträde ur Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi

Efter terroristattacken på Utøya lovprisade Fredrik Reinfeldt (DNdebatt 2011-08-06) tillsammans med Danmarks och Finlands statsministrar det samarbete som präglat de senaste 50 årens bygge av trygga välfärdssamhällen i Norden. Våra nordiska länder har i mångt och mycket liknande samhällsstrukturer och också liknande brottsproblem. Vi har därför mycket att lära av varandra och att utbyta erfarenheter är följaktligen av stor vikt. Regeringen har också vid andra tillfällen visat ett stort intresse för att på olika sätt förebygga de skadeverkningar brottsligheten har på vårt samhälle. Mot denna bakgrund blev vi mycket förvånade när vi tre dagar före nyåret möttes av nyheten att Sverige ensidigt väljer att utträda ur Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi (NSfK).

NSfK är ett samarbete som startade år 1962 på svenskt initiativ (år 2012 skulle alltså vara ett jubileumsår) för att underlätta kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom det kriminalpolitiska området. Rådet finansieras solidariskt med medel från alla de nordiska ländernas regeringar. Till rådets huvuduppgifter hör att arrangera möten mellan forskare från de olika länderna, stödja jämförande analyser av brottsligheten och av förebyggande åtgärder mot brott samt underlätta spridandet av nordisk kriminologisk kunskap till politiker och praktiker. Internationellt uppfattas såväl likheterna som skillnaderna mellan våra nordiska länder som lärorika och nordiskt samarbete är därför viktigt både för forskningen och för att förebygga brott.

Vi som skriver under denna vädjan om att Sverige fortsätter att bidra till nordiskt kriminologiskt samarbete representerar de ledande kriminologiska forskningsmiljöerna i Sverige och Norden. Vi tycker långt ifrån lika i alla frågor och prioriterar ofta olika frågeställningar. Däremot är vi överens om att Sveriges avhopp allvarligt försvårar våra möjligheter att tillvarata varandras erfarenheter.

Sveriges andel av NSfK:s budget är 1,3 miljoner kronor, vilket motsvarar 0,003 procent av de 38 miljarder Sverige satsar på rättsväsendet. Detta betyder att Sverige genom sitt utträde knappast frigör några betydande summor till brottsbekämpning och det kan därmed inte ses som en viktig besparing. Enligt beslutet är skälet till utträdet att man istället för fortsatt nordisk samverkan väljer att satsa på en ny stiftelse som ska ge ett årligt kriminologipris till en internationell forskare, The Stockholm Prize in Criminology (SPC).

Vi menar att beslutet och dess motivering skapar en onödig motsättning mellan nordiskt samarbete och priset. Att på detta vis ställa NSfK och SPC i motsättning till varandra uppfattar vi som olyckligt, då det är två helt skilda aktiviteter, men som kompletterar varandra. Priset ges till en framstående forskare, ofta från ett engelsktalande land, för forskning som redan bedrivits, och skapar på så sätt uppmärksamhet kring och spridning av viktig kriminologisk forskning. NSfK däremot bidrar till att ny nordisk forskning initieras och genomförs, att samarbeten och kunskapsutbyte sker och att forskningen sprids till politiker och verksamma inom rättsväsendets område. Kriminologipriset har fått sitt namn efter huvudstaden i ett skandinaviskt land och våra länder är internationellt erkända för att ha en kunskapsbaserad kriminalpolitik och human kriminalvård. Nedläggningen av NSfK till förmån för the Stockholm Prize är därför knappast något den internationella forskarvärlden förväntat sig eller ställer sig bakom.

De kriminologiska forskningsmiljöerna är generellt sett små i Norden. NSfK:s bidrag till att stärka nätverk mellan olika miljöer har därför varit mycket viktig. Dessa kontakter och erfarenheter tar sedan forskarna med sig när de arbetar åt sina länders myndigheter, departement och universitet. Vi vet att de kontaktseminarier som regelbundet hålls av NSfK är betydelsefulla för verksamma inom rättsväsendet. Det senaste kontaktseminariet mellan forskare och praktiker hölls bara för några veckor sedan i Finland och behandlade brottsoffers situation.

Om NSfK kan leva vidare utan Sveriges medverkan återstår att se. Vi har förstått från kvarvarande nordiska rådsmedlemmar att Sveriges plötsliga och oväntade utträde riskerar att helt kullkasta den struktur för samarbete som byggts upp under 50 år. Klart är dock att från och med 2012 kommer Sverige att vara uteslutet från allt samarbete. Att tro att övriga nordiska länder fortsättningsvis ska sponsra svenskt deltagande av representanter från rättsväsendet och forskare är knappast rimligt.

I meddelandet till NSfK om beslutet framhåller Justitieministern att "De nordiska länderna har många gemensamma beröringspunkter och Sverige ser att det finns ett behov av att ta tillvara varandras erfarenheter i olika sammanhang. Detta erfarenhetsutbyte bör pågå löpande och på många olika plan." Vi instämmer i detta men Regeringens beslut innebär att det enda större fungerande nordiska samarbetet som finns inom det kriminologiska området slås sönder. Vi vädjar därför om att Regeringen omprövar beslutet om utträde ur NSfK.

Sverige och Norden 2012-01-20

Felipe Estrada, f.d. rådsmedlem, professor, Stockholms universitet

Tove Pettersson, f.d. rådsmedlem, docent, Stockholms universitet

Tage Alalehto, docent, Umeå universitet

Henrik Andershed, professor, Örebro universitet

Flemming Balvig, professor, Köpenhamns universitet

Nils Christie, professor, Oslo universitet

Liv Finstad, professor, Oslo universitet

Janne Flyghed, professor, Stockholms universitet

Rolf Granér, forskare, Linnéuniversitetet, koordinator för Nordiska polisforskningsnätverket

Hanns von Hofer, professor emeritus, Stockholms universitet

Janne Kivivuori, Director, National Research Institute of Legal Policy, Helsingfors

Britta Kyyvsgaard, forskningschef, Justitsministeriet Danmark

Tapio Lappi-Seppälä, Director General, National Research Institute of Legal Policy, Helsingfors

Sven-Åke Lindgren, professor, Göteborgs universitet
Hildigunnur Ólafsdóttir, forskare, ReykjavíkAkademiet, Island.
Ingrid Sahlin, professor, Göteborgs universitet
Jerzy Sarnecki, professor, Stockholms universitet, ordförande i juryn för SPC
Robert Svensson, professor, Malmö Högskola
Henrik Tham, professor emeritus, Stockholms universitet, president European Society of Criminology
Marie Torstensson-Levander, professor, Malmö Högskola
Eva Tiby, professor, Stockholms universitet
Malin Åkerström, professor, Lunds universitet